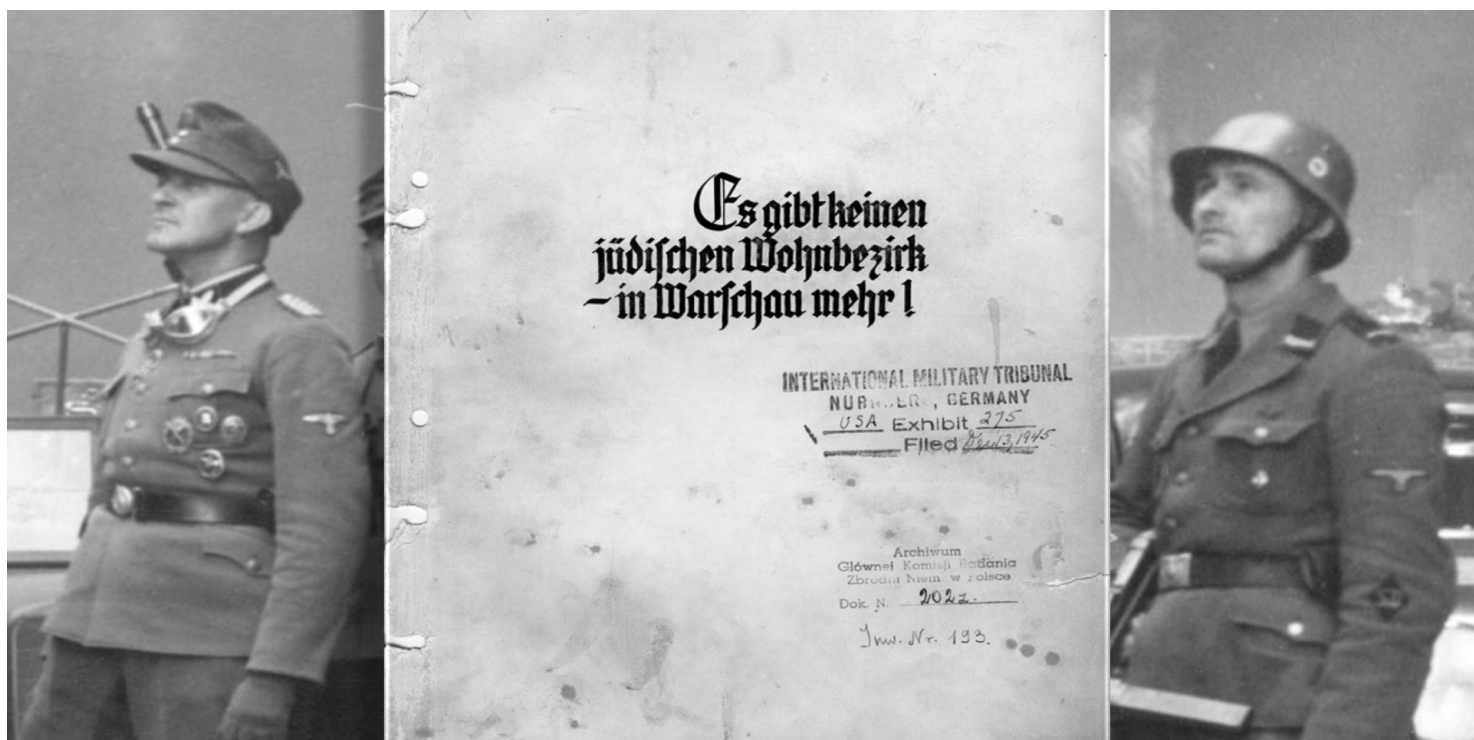

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/powstanie-w-getcie-wars/66066,Meldunek-o-dokonanej-zbrodni.html>

ARTYKUŁ

Meldunek o dokonanej zbrodni

OKRES HISTORYCZNY

(1939-1945) II wojna światowa

Autor: TOMASZ STEMPOWSKI 22.04.2020

19 kwietnia 1943 r. w getcie warszawskim rozpoczęło się, trwające do połowy maja, antyniemieckie powstanie. Bezpośrednią przyczyną jego wybuchu była decyzja Heinricha Himmlera o ostatecznej likwidacji dzielnicy zamkniętej.

Przystępując do walki, powstańcy nie liczyli na militarne zwycięstwo, był to z ich strony akt zemsty na znieprawionym wrogu i wyboru śmierci z bronią w ręku.

Stworzenie i likwidacja getta

Getto w Warszawie dla ludności żydowskiej zostało utworzone przez władze niemieckie 2 października 1940 r., a zamknięte 16 listopada tego roku. W szczytowym momencie przebywało w nim ok. 450 tys. osób. Głód, przeludnienie, ciężkie warunki bytowe i choroby powodowały wysoką śmiertelność. W 1942 r., w dniach od 22 lipca do 21 września, Niemcy przeprowadzili pierwszą wielką akcję likwidacyjną, w wyniku której wywieziono do Trebłinki i zamordowano ok. 265 tys. Żydów, a ok. 10 tysięcy zabito na miejscu. W getcie szczątkowym pozostało ok. 70 tys. osób. Drugą akcją wysiedleńczą Niemcy zorganizowali w dniach od 18 do 21 stycznia 1943 r. W jej wyniku do Trebłinki wywieziono ok. 5 tys. osób. Akcja wywołała zbrojny opór i została przerwana.

Żydzi schwytni przez Niemców w czasie powstania w getcie warszawskim. Fotografia pochodzi z raportu Stroopa. Fot. AIPN

Atak na Waffen SS

Oddziały Waffen SS, które wkroczyły na teren getta 19 kwietnia 1943 r. o godz. 6 rano, zostały zaatakowane przez bojowników Żydowskiej Organizacji Bojowej oraz Żydowskiego Związku Wojskowego i zmuszone do wycofania się. Po południu do getta wróciły większe i lepiej uzbrojone siły niemieckie dowodzone przez Jürgena Stroopa. W trwających ponad miesiąc walkach wzięło udział ok. tysiąca słabo uzbrojonych powstańców oraz ponad 2 tysiące żołnierzy Wehrmachtu, SS oraz kolaboracyjnych oddziałów ukraińskich, litewskich i łotewskich, dysponujących pojazdami opancerzonymi i artylerią.

Grupa Żydów schwytyanych przez Niemców w czasie powstania w getcie warszawskim. Fotografia pochodzi z raportu Stroopa. Fot. AIPN

Es gibt keinen jüdischen Wohnbezirk in Warschau mehr!

Oddziały niemieckie, niszcząc dom po domu i wysadzając bunkry, systematycznie zajmowały teren getta i zmuszały ukrywającą się ludność do opuszczania schronów. 16 maja Niemcy wysadzili w powietrze Wielką Synagogę przy ulicy Tłomackie. Tego samego dnia Gruppenführer SS Jürgen Stroop zameldował:

Była dzielnica żydowska w Warszawie przestała istnieć.

W czasie likwidacji getta Niemcy rozstrzelali na miejscu 7 tys. schwytyanych Żydów, kolejne 7 tys. wywieźli do Treblinki, a 36 tys. do obozów pracy na Lubelszczyźnie. Tylko kilkudziesięciu bojownikom udało się kanałami przedostać na stronę aryjską. Teren getta Niemcy zrównali z ziemią.

SS-Gruppenführer Jürgen Stroop
(pośrodku, w czapce) z obstawą
w getcie warszawskim. Pierwszy
z prawej SS-Rottenführer Josef
Blösche. Fotografia z raportu
Stroopa. Fot. AIPN

***

W Archiwum IPN przechowywany jest jeden z dwóch istniejących oryginałów raportu Jürgena Stroopa zatytułowanego *Es gibt keinen jüdischen Wohnbezirk – in Warschau mehr!* (Żydowska dzielnica mieszkaniowa w Warszawie już nie istnieje!), który oprócz meldunków dziennych zawiera 53 fotografie. W 2009 r. ukazało się przygotowane przez IPN i ŻIH wydanie dokumentu, dostępne także w formie cyfrowej. W październiku 2017 r., na wniosek Instytutu Pamięci Narodowej, raport został wpisany na Listę Światową Programu UNESCO „Pamięć Świata”.

Więcej ciekawych dokumentów można znaleźć na [profilu Archiwum IPN](#)

COFNIJ SIĘ